

Комунальний заклад «Дошкільний навчальний заклад №47
Вінницької міської ради»

КОНСУЛЬТАЦІЯ
«НЕГОТОВНІСТЬ ШЕСТИРІЧКИ ДО ШКОЛИ:
ЯК ПРАВИЛЬНО ВЧИНИТИ БАТЬКАМ?»

ЯК ЗРОЗУМІТИ, ЩО ДИТИНІ ЗАРАНО ЙТИ ДО ШКОЛИ

Віднині кожна дитина, яка досягла 6 років, має гарантоване місце в школі. За галасом про прийняття на навчання за місцем проживання якось забулося, що керівництво школи нині не має права відмовити дитині, пославшись на те, що вона не пройшла співбесіду. Тож лише батьки вирішують, віддавати сина або доньку на навчання в 6 років чи почекати до семи. Адже це — не питання зручності. Що як дитина ще не здатна витримувати шкільне навантаження? Чи варто швидше скористатися гарантованим місцем у школі, чи краще орієнтуватися на ступінь зрілості майбутнього першокласника? І як цей ступінь виявити?

Чим зашкодить навчання до шкільного дозрівання

Нерідко можна почути таке: «Наш хлопчик до школи вже вмів читати та рахувати, був дуже обізнаним. А сусідського, скільки не вчили, все в одне вухо влітало, з другого вилітало. І ось через два роки навчання наша дитина приносить найнижчі бали та купу зауважень, а сусідський — майже відмінник. Як це?» Висока ймовірність, що в першій дитині не було шкільної зрілості, а в другій — була. Тож перше, з чим доведеться змиритися батькам: знання, звісно, корисні, але вони не є показником зрілості дитини. Річ, переважно, у фізіології: у якому стані організм дитини, зокрема нервова система.

Статистика доводить: лише половина 6-річних дітей має достатній показник шкільної готовності. Серед 7-річних лише у чверті обстежених виявили низькі показники. А серед тих, хто до цього віку відвідував дитсадки, студії, гуртки, був лише 1% не готових до школи малят. Тож підготовка та дозрівання дають змогу кожній дитині проявити себе.

Якщо ж дитина піде до школи раніше, ніж дозріє до цього, то не зможе продемонструвати весь потенціал. Здавалося б, що поганого в школі? Хай

навчається та дозріває одночасно. Але за цей час в учня може сформуватися репутація непосидючого, нетямущого, до нього ставитимуться упереджено.

Або ж він сам звикне до навчальних невдач, тож бажання вчитися зникне.

Чому тести застаріли

Є класичний тест Керна-Йіресека, що використовується вже близько тридцяти років для з'ясування шкільної готовності дитини. Саме його зазвичай використовували на співбесідах. Він складається із завдань на кшталт: намалювати людину, скопіювати літери, правильно розмістити точки в зошиті, відповісти на запитання з логіки (наприклад, «Чим відрізняється стара людина від молоді?»). Утім, фахівці стверджують, що тест вже втратив актуальність.

Співбесіди для першачків: майже поза законом

По-перше, зрілість сучасних дітей, які виростили «з гаджетами з колиски», має інші показники. У завданнях має бути більше опори на зорові канали сприйняття інформації. Стійка концентрація уваги формується пізніше в дітей з «кліповим мисленням», а ось вміння розподіляти увагу добре б перевірити — воно нині теж свідчить про зрілість дитини.

По-друге, ці тести були розроблені для дітей 7-8 років, у яких провідна діяльність — навчання. А програма вимагала слухати та наслідувати вчителя. У Новій українській школі дитині доведеться брати участь у проектах, діяти та пізнавати щось в ігровій формі. До того ж для шестирічної дитини провідна діяльність — гра. І це враховано в НУШ, але не враховано в застарілих тестах. Тож випробування мають перевіряти не те, чи здатен майбутній учень акуратно писати прописи та копіювати, а наскільки зріло він може грати чи робити висновки з власної діяльності.

Які показники шкільної готовності до НУШ

1. Зріла гра

Дитина не просто маніпулює іграшками, а розподіляє ролі, вигадує сюжет, у неї добре розвинена уява. Спробуйте додати нові обставини у звичну гру: скажімо, до Чебурашки прилетіли друзі з іншої планети або перукар не просто стриже — сьогодні його запросили до зоопарку причепурити тварин. Наскільки охоче дитина сприйме новий поворот сюжету? Чи здатна вона самотійно розвивати ідею, чи вигадує цікаві деталі?

Звичайна настільна гра «бродилка», у якій потрібно по черзі кидати кубик та пересувати фішки, теж може показати, чи стабілізувалася нервова система дитини. Якщо малюк може спокійно чекати своєї черги та приймає поразку без істерик (трохи засмучується — це нормально), — швидше за все перед вами потенційний першачок.

2. Фізіологічна зрілість.

Філіппінський тест — один з головних критеріїв «шкільної зрілості». Він показує, чи був у дитини «стрибок зростання», який полягає в істотному подовженні рук і ніг. Потрібно попросити сина чи доньку доторкнутися правою рукою до лівого вуха, провівши руку над головою. Результат досить точно відображає ступінь зрілості організму. Другий тест — на координацію рухів. Дитині треба одночасно правою рукою погладити себе по голові, а лівою — поплескати по животу. Фізіологічна зрілість — важлива, і цей показник не обдуриш. Організм повинен бути готовий витримувати певні розумові та фізичні навантаження. А якщо цього ще немає, дитині доведеться в школі працювати на межі перевтоми.

3. Опосередковані пам'ять та увага.

Чи здатна дитина керувати пам'яттю та увагою? Чи може вона вивчити віршик не мимоволі, а цілеспрямовано? Або утримувати увагу на одному предметі? Від того, як повноцінно починають працювати лобові ділянки кори

головного мозку, ці процеси стають опосередкованими, виборчими, довільними. Розвивається логічна пам'ять.

4. Абстрактне мислення.

В активній мові дитини має з'явитися чимало узагальнюючих слів, а також підрядні речення. Формується словесно-логічне мислення замість наочно-схематичного. Найпростіший приклад: майбутній першокласник може вже про щось розмірковувати, щось порівнювати, узагальнювати, не маючи цих об'єктів у полі зору.

5. Самообслуговування.

Якщо дитина не навчена самостійно їсти чи одягатися, у школі ці проблеми створюватимуть додатковий стрес. До того ж прагнення до самостійності, автономії свідчить про те, що малюк налаштований дещо відокремитися від батьків. Він принаймні не почуватиметься без них у класі безпорадним та не проситиметься додому.

Отже, без базових навичок самообслуговування краще почекати зі школою. Але не треба цей пункт перебільшувати. Якщо дитина не може самостійно зав'язати шнурки — це не привід залишатися вдома на рік, досить буде купляти взуття на липучках, які вона вміє застібати. Якщо проблема з гудзиками — хай куртка буде на блискавці.

6. Комунікаційні навички.

Якщо дитина не вміє знайомитися, гратися і вливатися в нові колективи, варто ще до школи навчити її цього. Майбутній першокласник має вміти просити про допомогу і пояснювати свої потреби. Також важливе вміння слухати і не перебивати. Наприклад, якщо дитина здатна мінімум 20 хвилин захоплено дивитися та слухати виставу, розповідь, виступ, вона готова до сприйняття інформації на уроках. Якщо ж ні, то вона просто знудиться в школі.

7. Криза.

Як не дивно, її початок — це позитивна ознака. Раніше цю кризу називали «семи років», але нині вона настає і в шість. Криза розвивається не через те, що дитина йде до школи і набуває нового статусу, як часто неправильно трактують, а, навпаки, ще до школи свідчить про готовність навчатися, бо є бажанням нового статусу. Може йти фоном негативізм, упертість, але це лише побічні ефекти того, що дитину більше не влаштовує статус малюка. Вона хоче займати те саме місце, що й дорослі, знати про світ так само багато, стати фізично досконалою. Недарма в минулі віки в цей час до дитини починали ставитися як до дорослої людини, яка ще мало що вміє, але має ті самі права та обов'язки, — стає отроком.

Чому «зріла» дитина може бути не готова до школи

Окрема проблема: частина дітей з достатнім рівнем шкільної готовності не хоче вчитися і робитиме це на низькому рівні. Чому? Причина — негативна мотивація до навчання в школі (її фіксують у кожній 20-тої дитини зі шкільною готовністю). Наприклад, не хочеться розлучатися з батьками чи бабусею, якщо не відвідувала дитсадок, боїться невідомого. Або ж батьки чи старші брати та сестри казали, що школа — то нудно, важко, часто сварять та соромлять. Тож треба подбати ще й про психологічну готовність, мотивувати до навчання. Неправильна мотивація: бо це треба батькам, бо вчитися — «це як робота», щоб не працювати (так сприймають діти фразу «а то станеш двірником»), бо вже виріс.

Найкраща мотивація першокласника: у школі цікаво, а те, що вивчаєш там, — корисно. Розкажіть, приміром, як вивчали на географії країни, які потім побачили під час туристичних подорожей, як навчилися розмовляти іноземною мовою і це допомогло спілкуватися, як опанували цікаві спортивні ігри тощо.